

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 42 (3–2014)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2014

Редакційна колегія

Подолька А. М., д-р юрид. наук, проф. — головний редактор

Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора

Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф., Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бідзюра І. П., д-р політ. наук, Варзар І. М., д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф., Гончаренко О. М., д-р іст. наук, Піляєв І. С., д-р політ. наук, Хижняк І. А., д-р іст. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Економічні науки

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф., Пила В. І., д-р екон. наук, проф., Радзівський О. І., д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Шостак Л. Б., д-р екон. наук, проф., Швець В. Я., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф., Сафонова В. Є., д-р екон. наук, Хачатрян Г. Е., д-р екон. наук.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Ануфрієв М. І., д-р юрид. наук, проф., Бандурка О. О., д-р юрид. наук, проф., Бородін І. Л., д-р юрид. наук, проф., Гаркуша В. С., канд. юрид. наук, доцент, Демченко С. Ф., д-р юрид. наук, Джунь В. В., д-р юрид. наук, проф., Ковальська В. В., д-р юрид. наук, ст. наук. співр., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф., Курко М. Н., д-р юрид. наук, доцент, Мартиненко О. А., д-р юрид. наук, проф., Муравйов К. В., канд. юрид. наук, доцент, Недюха М. П., д-р філос. наук, проф., Подолька А. М., д-р юрид. наук, проф., Темченко В. І., канд. юрид. наук, доцент, Христинченко Н. П., канд. юрид. наук, Юлдашев О. Х., д-р юрид. наук, проф., Ярмиш О. Н., д-р юрид. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Лігоцький А. О., д-р пед. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Синьов В. М., д-р пед. наук, проф., Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф., Бучек А. О., д-р психол. наук, проф.

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 6 від 2 липня 2014 р.)

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М58 Наукові праці МАУП / редкол.: А. М. Подолька (голов. ред.) [та ін.]. — К. : МАУП, 2001 — Вип. 42 (3–2014). — К. : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2014. — 256 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, в якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

Вищою атестаційною комісією України “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з політичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/4 від 26 травня 2010 р.) та юридичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/5 від 31 травня 2011 р.).

Міністерством освіти і науки України збірник “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з економічних наук (за наказом МОН України від 21.11.13 № 1609).

ББК 65.9(4УКР)29-2я43+67.9(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2014
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2014

Поліщук М. Г.

Адміністративна преюдиція в кодексі
України про адміністративні правопорушення
щодо порушень у сфері забезпечення
безпеки дорожнього руху 132

Поярков В. О.

Адміністративно-правові методи діяльності
суб'єктів забезпечення економічної безпеки
держави 136

Терещук О. Д.

Організація діяльності поліції окремих
зарубіжних країн щодо припинення
групових порушень громадського порядку
та масових безпорядків під час проведення
масових заходів 141

Подоляка С. А.

Адміністративно-правові засоби
забезпечення обігу інформації в органах
Прокуратури України 146

Щокін Р. Г.

Роль експертизи в укладанні
господарських договорів у сфері
інтелектуальної діяльності 152

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ 158

**Захожай В. Б., Головач Н. А.,
Захожай К. В., Казак О. О.**

Інформаційно-аналітичне забезпечення
економічної безпеки
(статистичний аспект) 158

Рижиков В. С.

Організація обліку і калькулювання за повними
витратами в управлінському обліку
на мікрорівні 163

Шконда В. В., Кальянов А. В.

Стратегії антикризового управління
сучасним підприємством 167

Захожай В. Б., Бурсов Р. В.

Сучасні підходи щодо визначення
технологічного рівня
промислових підприємств 176

Карбовська Л. О.

Досвід зарубіжних країн щодо регулювання
попиту і пропозиції на ринку праці
фахівців з вищою освітою 184

Лелик Л. І., Гринькевич О. С.

Регіональні рейтингові оцінки як
інструмент популяризації внутрішнього
туризму в Україні 189

Kukhta P. V.,

Aliev H. H.

Constituent parts of the mechanism of control
of enterprises investment activity 196

Баєв В. В.

Загальноекономічні тенденції розвитку
туризму України 200

Голуб Л. О.

Оцінка аудиторського ризику та
тестування засобів контролю фінансової
діяльності підприємства 207

Корецька О. В.

Щодо визначення економічної сутності
конкурентоспроможності промислових
підприємств 215

Романенко А. М.

Роль механізму “єдиного вікна”
у забезпеченні спрощення процедур
міжнародної торгівлі 223

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ 229

Konczanin M.

The status of the profession of a speech therapist
in Sweden, Norway, the Czech Republic 229

Szafrńska K.

The humanization of the process of educating
logopedists (speech-language pathologists)
at the university level 232

Кравченко А. І.

Цінність як духовний стрижень
особистості в процесі її становлення
та життєдіяльності:
концептуально-постановчий аспект 237

РЕЦЕНЗІЇ 231

Утвенко В. В.

Рецензія на монографію В. В. Омельчука
“Нормативно-правове забезпечення
державно-церковних взаємин у Візантійській
імперії” 243

Радзівєвський О. І.

Рецензія на монографію А. Г. Охріменко
“Фінансове забезпечення
функціонування туристичної галузі
України” 249

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 251

ЦІННІСТЬ ЯК ДУХОВНИЙ СТРИЖЕНЬ ОСОБИСТОСТІ В ПРОЦЕСІ ЇЇ СТАНОВЛЕННЯ ТА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ: КОНЦЕПТУАЛЬНО-ПОСТАНОВЧИЙ АСПЕКТ

Наукові праці МАУП, 2014, вип. 42(3), с. 237–242

Розглядаються основні аспекти цінностей як духовного стрижня формування та процесу діяльності особистості. Наводяться та характеризуються основні теоретичні аспекти цієї проблеми.

Цінності були й залишаються тим феноменом, що спонукає людину, особистість до певних вчинків, діяльності, оскільки на їх основі формуються різного роду потреби. Це складний, багатоаспектний процес, який потрібно досліджувати в парадигмі “особистість” — “цінність” — діяльність.

Розпочати аналіз варто з твердження видатного російського психолога А. М. Леонтьєва в тому плані, що головною серед психологічних проблем дослідження особистості є внутрішня структура особистості [6]. У контексті цього аспекту надто складно виглядає поєднання в людині двох основних начал — біологічного і соціального. А до них має пряме відношення і психологічне.

Існує достатньо велика кількість соціологічних концепцій особистості. Так, відомий соціолог Д. В. Ольшанський виділяє п'ять таких концепцій і відповідно їх характеризує, а саме:

- теорія “дзеркального” “Я”. Її основоположниками вважають Ч. Кулі, Дж. Міда. Згідно з цією теорією особистість розглядається як функція від повністю соціально обумовленого “Я” людини;
- рольова теорія Р. Лінтона, Я. Морено, Т. Парсона та ін. Розглядаючи особистість як функцію, автори та прибічники цієї теорії пов'язують особистість з такими соціальними ролями, які вона виконує в суспільстві;

- теорія особистості необіхевіоризму (поведінка). Автори теорії — Е. Торндайк, Д. Б. Уотсон, Б. Скіннер та ін. вважають, що особистість — це результат певного навчання людини правилам життя і поведінки;
- теорія соціальної установки. Автори теорії У. Томас, Ф. Знанецький, М. Сміт, Н. Рокич, Р. Мертон вважають, що особистість — це результат тих неусвідомлених установок, які суспільство формує самим фактом повсякденного постійного впливу на індивіда (людину);
- концепція сукупності соціогенних потреб; орієнтацій, сформованих суспільством. Прибічники цієї концепції більше ведуть мову про особистість у плані сукупності її соціальних потреб та орієнтацій. У цих рівнях, вважають вони, можуть відображатися як загальносуспільні, так і групові потреби і орієнтації, які, в кінцевому випадку, забезпечують варіабельність особистості.

До зазначених вище концепцій український соціолог М. П. Лукашевич доречно додає ще й теорію “референтної групи”. Йдеться (за Г. Хайменом) про соціальну групу, на яку окремий індивід орієнтує свою поведінку: сім'я, група, клас, нація та ін. При цьому вчені, як правило, виділяють два основних референтних типи груп:

- а) корпоративну. Йдеться про певний стандарт, за допомогою якого людина (індивід) оцінює і себе, й інших;
- б) нормативну. Йдеться про реальну чи удавану групу (колектив), за якими людина співвідносить свою поведінку і майбутнє.

За багатьох обставин окремо маємо розглядати, аналізувати і враховувати марксистсько-ленінську теорію особистості, яка за так званої комуністичної, соціалістичної доби була основною, домінуючою. Вона ґрунтувалася на таких основних теоретико-практичних засадах:

- а) визнання найтіснішої і безпосередньої залежності особистості від об'єктивно існуючих соціально-економічних, соціально-культурних і предметно-діяльнісних особливостей соціалізації такої особистості;
- б) виділення як найважливішої характеристики особистості — її місце в соціальній типології способу життя людини;
- в) уява про особистість як носія відповідних характеристик. Тобто суть особистості становить сукупність усіх суспільних відносин, вважали передусім прихильники комуністичної ідеї.

Зазначимо, однак, що і ця, марксистська, теорія формування особистості не заперечувала тісне поєднання біологічних і психологічних факторів, хоча вона однозначно доводила, що людина є продуктом суспільства та конкретних суспільних відносин, які в ньому склалися.

Існують й інші теорії особистості, які розробляються представниками різних галузей знань. А. Запісоцький акцентує увагу на тому, що найважливішою для духовності людини, що постійно перебуває у розвитку, є “ціннісно-нормативна сфера свідомості особистості”. Система цінностей входить в ядро особистості і виступає як світоглядна основа усіх сфер та аспектів її життєдіяльності [4].

Цінності, як доречно зазначають О. Базулик, Н. Юхименко, “виконують функцію перспективних стратегічних життєвих цілей і є головним мотивом життєдіяльнос-

ті. Цінності визначають етичні засади та принципи поведінки, тому будь-яке суспільство зацікавлене в тому, щоб люди дотримувалися актуальних для теперішнього часу правил поведінки” [2]. В іншій своїй праці “Философия образования в свете новой космологической концепции” [2], розглядаючи духовні виміри людського існування та загальнолюдські цінності, О. А. Базулик пише: “Третє тисячоліття — це тисячоліття безперервного росту персональної відповідальності, індивідуального вкладу в існуючі цивілізації” [2, 5]. Тобто в проблемі цінностей величезне значення мав і має індивідуальний, людський фактор. У процесі формування громадянської позиції людини майже провідне місце займає її політична свідомість, яка виступає як відображення в духовному житті людей у першу чергу їх політичного буття — всієї різноманітності політичного життя, політичних процесів і явищ [9].

Політична свідомість є невід’ємним атрибутом реальної політичної дії, її безпосередньою складовою. При цьому центральним питанням відносин людей саме в політичній сфері є питання про державу, про державну владу. Воно займає центральне місце у політичній свідомості людини.

Не менш важливою для політичної свідомості є проблема політичних інтересів, які виступають як конкретні спонукальні мотиви політичної дії.

В іншому плані, політична свідомість є конкретним відображенням виробничо-економічних та інших відносин людей (індивідів), соціальних груп, класів, націй, суспільств у їх ставленні до держави [1].

Важливо брати до уваги і таке. Досліджуючи проблеми інтересів, цінностей саме в суспільно-політичних процесах, молодий український політолог Г. О. Ілляшов звертає велику увагу на специфіку формування суспільної свідомості українства. Так, в авторефераті своєї дисертаційної роботи він, зокрема, пише: “Однією з найважливіших характеристик історичного розвитку української нації є те, що, маючи достатньо обмежену традицію самостійного державотворен-

ня, вона ґрунтується на багатій і глибинній історико-культурній спадщині формування політичної духовності народу. Історико-політичне буття українського народу завжди відрізнялося напруженістю і драматичністю, століттями не мало власної державності, перебувало в територіально і світоглядно розділеному, розщепленому стані. Незважаючи на це, можемо сьогодні констатувати збереження, існування і розвиток української нації як цілісної, єдиної спільноти, яка знаходиться на етапі формування національного світоглядно-ціннісного, духовного підґрунтя такої цілісності” [5, 11].

Це досить специфічне, влучне зауваження, що перекликається з висновками й інших фахівців. Те ж саме стосується і точки зору Г. О. Ілляшова стосовно суті й особливостей національної ідеї. На його думку: “Національну ідею варто розглядати не інакше як одну з форм індивідуальної самоідентифікації особистості в суспільстві, а також як форму колективного усвідомлення сутності та єдності етносу, духовних основ буття нації — її автентичності, цілісності, історичної спрямованості, сенсу буття та місця з-поміж інших народів. Національна ідея формується шляхом аналізу минулого і сьогодення нації, найважливіших подій її життя й актуальних завдань. Вона має давати відповіді, на які цінності зорієнтовано суспільство, а відтак дає розуміння шляхів комунікації між різними спільнотами. У зв’язку з цим, цінність національної політичної духовності полягає в тому, що лише вона може бути основою для розвитку як внутрішнього громадянського суспільства, здатного активно впливати на політичне життя, так і зовнішньополітичного образу країни як гідного і сильного суб’єкта міжнародних відносин” [5, 12].

Якщо бути достатньо точними, то подібну характеристику феномену “національна ідея” знаходимо ще в працях М. Міхновського, В. Липинського, багатьох політологів XIX — початку XX ст.

Велике значення для людини, людства в такому плані мають цінності соціального середовища. Це — концептуальні ідеї, які конкретизовано в наукових, мистецьких творах,

у правових, моральних і естетичних нормах та ідеалах, що, як правило, закріплюються конституційно, в статутах організацій, у традиціях і образах конкретного суспільства.

Створення, формування цінностей — не довільний, не спонтанний процес. “Цінності, — пише В. Т. Циба, — продукуються не довільно, а за принципом їх ринкового розподілу за формулою “попит-пропозиція”, тобто суб’єкти творення цінностей пов’язані складною мережею ринкових відносин щодо попиту на такі цінності, і ті види попиту є спонуками створювальної діяльності соціальних суб’єктів щодо продукування й пропозиції цінностей” [10, 34]. Зрозуміло, що інтегрований попит з боку соціальних суб’єктів на цінності для задоволення своїх потреб становить специфічне поле корисності, абстрактною мірою якої є її вартість.

Виходячи з означеного вище, доходимо думки, що цінності, якими вони не були б (матеріальні, духовні та ін.), мають і визначаються певною вартістю. Така вартість часто є абстрактною цінністю для задоволення потреб соціального суб’єкта.

Для кожної людини є притаманною відповідна ієрархія цінностей. Як правило, людина найперше споживає простіші цінності, просуючись до більш високих, важливих цінностей.

Найскладнішою є ієрархія цінностей соціального середовища. Ця ієрархія тісно пов’язана із структурою самого суспільства, його соціальним складом, з параметрами самих соціальних суб’єктів.

Цінності, як феномен, слід розглядати у тісному поєднанні з природою людської загалом. А це, у свою чергу, пов’язано з поглядами на природу людини як такої. Тут є, як мінімум, декілька основних теоретико-соціальних підходів. Так, Т. Гоббс доводив, що людська істота ущербна, гріховна, корислива, заgreбуша, антисуспільна. А відтак, суспільство, відповідні соціальні інституції повинні максимально контролювати й придушувати негативні імпульси, що пов’язані з людською природою, спрямовуючи індивідуальні людські бажання у потрібному суспільному напрямі.

На противагу Т. Гоббсу, Ж. Жак Руссо вважав, що визначально, за своєю природою, люди добрі, щирі, альтруїстичні, а тому й суспільні обмеження, до яких апелював Т. Гоббс, — не повинні використовуватися, мати місце. Якщо вони є, вважав Руссо, то вони, навпаки, блокують, унеможливлюють позитивні імпульси людини як особистості.

Нині, у ХХІ ст., соціальна політика, однак, майже скрізь ґрунтується на таких загальнолюдських цінностях, як: право на життя; свобода; рівність; недискримінація; справедливість; солідарність; соціальна відповідальність тощо. Такі цінності найперше закріплені у загальній “Декларації про права людини”, яка є обов’язковим документом для всіх країн світу. Ціннісні орієнтації людини, групи, соціуму не є сталими, вони перебувають у постійній динаміці, у розвитку. Це відбувається тому, що динамічними були і залишаються суспільства загалом.

Проблемами суспільної динаміки активно займаються багато фахівців, зокрема зарубіжних, до яких віднесемо Г. Бейля, Г. Спенсера, Т. Парсона та ін. Вони вважають, що в процесі інтенсивного розвитку людства виникають принципово нові, специфічні засоби спілкування, змінюються ціннісні пріоритети, орієнтації, врешті, змінюються і самі люди як особистості.

Іноді суспільний розвиток має надто круті злами, віражі, навіть катаклізми. Достатньо згадати ХХ століття — століття двох світових війн, сотень міждержавних війн і сутичок, великих (на зразок Чорнобильської) техногенних катастроф. На думку російських вчених-управлінців Ю. Г. Волкова та В. С. Полікарпова, насувається процес інтелектуального періоду — “четвертого великого переділу”. Третім, на їх думку, був переділ технологій [3, 480].

Розвиток, але не спокій, стагнація суспільства — то закономірний, об’єктивно обумовлений процес. Кажуть, суспільство відтворюється, а відтак, розвивається. Самовідтворення — це природний процес, а штучне відтворення — це багато в чому процес керований. До першого суспільства відносимо первісне суспільство, усі інші — на нього не

схожі, керування в таких суспільствах набуває все більш широкого значення і ролі.

У суспільствах, що існують сьогодні (за Г. Спенсером), процеси інтеграції і диференсації є взаємопов’язаними. Соціуми зростають кількісно, і водночас, якісно ускладнюються, стають більш динамічними. Це стосується і цінностей, які мають, за твердженням П. Сорокіна, передусім, і навіть головним чином, суто духовний характер.

З одного боку, природа, як стверджував О. Шпенглер, є функцією культури, але одночасно, на думку Е. Дюркгейма, маємо пансоціологічну, панколективістську модель світобачення первісних людей.

Соціальне відтворення було і є значною мірою духовним відтворенням. Більше того, воно є відтворенням когнітивної структури суспільства. До того ж соціальне відтворення, на думку багатьох фахівців, є відтворенням структурованим. Тобто воно не тимчасове, не іманентне.

На завершення цього сюжету наукової розвідки доречно зробити кілька поточних висновків, що мають, однак, принциповий характер. По-перше, суспільства демократичного спрямування, які маємо на сьогодні, характеризуються величезними диференційованими процесами. Складну диференціацію мають і суспільні інтереси, цінності. Тому і процеси духовного відродження й розвитку, у свою чергу, ускладнилися, набули небаченого динамізму.

По-друге, у демократичних суспільствах, де ціннісні орієнтації максимально диференціювалися, надто складною, протирічливою є проблема соціального вибору. Це ускладнює, інколи робить надто важкопрогнозованою соціальну поведінку людей, великих груп, соціумів.

По-третє, в сучасних суспільствах надто динамічною, схильною до поляризації була й залишається духовна сфера. У них має місце не лише “позиція високого духу”, а й упадку, деградації, відчуженості. Людський вибір духовних орієнтирів також піддається надто великим випробуванням та ризикам.

По-четверте, дається взнаки в плані розвитку соціумів і помітна диференційова-

ність сучасних демократій. Як зазначав К. Менхейм, людина сьогодні замкнена в рамки герметичної системи суспільних знань (у К. Менхейма це — ідеологія), тоді як самі ідеології постійно перебувають у тісній залежності від структури самого соціуму [7, 56—58].

По-п'яте. Сама по суті структура сучасної демократії породжує досить складну і диференційовану структуру знань про себе. Розуміння сутності демократії набуває багатьох забарвлень, відтінків, особливостей. У перенесенні на суспільний розвиток, зокрема на державність, виникає потреба досить чіткого пояснення суті, особливостей правової, демократичної, соціальної держави тощо.

Це стосується і проблем соціуму, особистості, їх взаємозв'язку, взаємозалежності. Виокремлення індивідуальності, зокрема, відбувається з посиленням впливу на життя людини держави, її все більшим проникненням у всі сфери суспільного життя. І все ж моральний контроль за життям людини, як підкреслював Е. Дюркгейм, нині стає більш помітним, проникливим, навіть вирішальним. Одним словом, постіндустріальні, інформаційні суспільства не лише потужно розвиваються, прогресують. Водночас життя людей у таких суспільствах ускладнюється. У цьому ускладненні варто брати до уваги в першу чергу особистісні та суспільні інтереси, які, за Г. Гегелем, завжди були й залишаються основним стимулом життєдіяльності людини. Багато авторів, зокрема Л. М. Панченко [8], ціннісні орієнтації людини називають не інакше як “вісью свідомості”, маючи на увазі те, що ціннісні орієнтації є і розглядаються у тісному поєднанні з конкретними життєвими цілями особистості, способом її життя, інтересами, потребами, психологічними установками тощо.

Ціннісні орієнтації людини насамперед лежать в основі формування її світогляду, формування відповідних моральних якостей, політичних, естетичних, переконань, смаків і, в кінцевому випадку, формують відповідну поведінку. Відтак, такі орієнтації поста-

ють як найважливіший елемент внутрішньої структури особистості. Вони закріплюються життєвим досвідом індивіда, сукупністю усіх його складних і часто досить протирічливих переживань [8, 8]. Такі сформовані ціннісні орієнтації і є внутрішньою віссю свідомості людини, які визначають тип та характер її поведінки, проявляються в інтересах, потребах, переконаннях.

У зв'язку з викладеним вище зазначимо, що в сучасний період людського розвитку теорія цінностей загалом набула неабиякого розвитку, розширилася. Зокрема, маємо нові відгалуження від загальної аксіології. Вчені стали досліджувати більш глибоко і конкретно саме окремі сфери ціннісної свідомості і ціннісного ставлення людини до дійсності, що її оточує, до того середовища, в якому вона перебуває. Так, нині маємо так звану педагогічну аксіологію, яка досліджує вплив цінностей на формування особистості головним чином у процесі навчання і пов'язаного з ним виховання.

Водночас є “психологічна аксіологія”, завдання якої — дослідити вплив чуттєвої, емоційної сфери на процес оцінювання індивідом предметів та явищ навколишнього світу.

Розвивається і поглиблюється “політологічна аксіологія”, предметом якої є ціннісні орієнтації особистості (людини) в суспільно-політичній сфері, в ході суспільно-політичних процесів. Оскільки такі процеси часто мають надто динамічний, суперечливий характер, то й ціннісні орієнтації людини є досить неоднозначними, мінливими.

Нарешті, формується так звана теологічна аксіологія. Її представники намагаються досліджувати ціннісні інтереси та орієнтації особистості (людини), які лежать у сфері релігійних цінностей, ідей, ідеалів і т. п. Йдеться комплексно про релігійну мораль як феномен людського буття.

Отже, цінності людини не лише визначають її як неповторну особистість, а й характеризують рівень і стан її духовного розвитку, виступають відображувачем вчинків, дій, орієнтиром усього життя.

Література

1. Андреев С. С. Политическое сознание и политическое поведение / С. С. Андреев // Социально-политический журнал — 1992. — № 8. — 96 с.
2. Базалук О. А. Философия образования в свете новой космологической концепции: Учебник / О. А. Базалук. — К.: Кондор, 2010. — 458 с.
3. Волков Ю. Г. Человек. Энциклопедический словарь / Ю. Г. Волков. В. С. Поликарпов. — М.: Прогресс, 1999. — 501 с.
4. Запесоцкий А. С. Гуманитарная культура и гуманитарное образование / А. С. Запесоцкий. — СПб. ун-т, 1996. — 471 с.
5. Ілляшов Г. О. Духовні засади політичного процесу (теоретико-методологічний аналіз): Автореф. дис. ... канд. політ наук. Спеціальність 23.00.01 “Теорія та історія політичної науки”. — К., 2011. — 20 с.
6. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность / А. Н. Леонтьев. — 2-е. изд. — М., 1995. — 342 с.
7. Менегетти А. Система и личность: Пер. с итал. / А. Менегетти. — М.: ННГФ “Онитопсихология”, 2003. — 328 с.
8. Панченко А. М. Формування ціннісних орієнтацій молоді в період системної трансформації українського суспільства: Автореф. дис. ... канд. філос. наук. Спеціальність 09.00.03. “Соціальна філософія і філософія історії”. — К., 2003. — 19 с.
9. Політологія посткомунізму. Політичний актив посткомуністичних суспільств / За ред. В. Полохало та ін. — К., 1995. — 365 с.
10. Циба В. Т. Соціологія особистості: системний підхід (соціально-психологічний аналіз): Навч. посіб. / В. Т. Циба. — К.: МАУП, 2000. — 152 с.

Духовні цінності пояснюються як найважливіший стимул життя, діяльності людини, її розвитку та самовдосконалення. Цінності — це унікальний і неповторний феномен, що не залишає людину впродовж усього її буття.

Духовные ценности объясняются как важнейший стимул жизни, деятельности человека, его развития и самосовершенствования. Ценности — это уникальный неповторимый феномен, который не оставляет человека в течение всего его бытия.

Spiritual values are explained as important stimulus of life of people, their development and learning. Values — a unique and unrepeatable phenomenon that leaves a person throughout her life.

Надійшла 23 квітня 2014 р.